

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

بسمه تعالی

Online Platform for Academic TEaching and Learning in Iraq and Iran (OPATEL)

آموزش الکترونیکی

E-learning

Online Platform for Academic TEaching and Learning (OPATEL)

دانشگاه تربت حیدریه

University of Torbat Heydarieh

یادگیری الکترونیکی:

- شیوه های بهتر برای پردازش، دریافت معنی و خلق مجدد اطلاعات است.
- روشی را برای یادگیری مشارکتی غیر همزمان را عملی می سازد
- توانایی برای پشتیبانی از تعامل فکری مبتنی بر متن است که از فشار زمان و قید مکان مستقل است .
- از خواندن و نوشتن به جای گوش دادن و سخن گفتن استفاده می شود.
- خواندن تبدیل به روشی برای به دست آوردن اطلاعات و نیز برای "گوش سپردن" به دیدگاه استاد و فراگیران می گردد.
- نوشتن به روشی برای برسازی دانش و هم برای تبادل پرسشها و ایده ها با استاد و دیگر فراگیران تبدیل می شود.
- با یادگیری الکترونیکی از طریق خواندن گوش می دهیم و با نوشتن صحبت می کنیم.

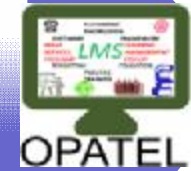

- تعامل در یادگیری الکترونیکی: با تعامل است که دنیای خاص یادگیری خلق می شود و معنی به صورت مشارکتی ساخته می شود. این امر حد نهایی وضعیت است که شخص نظارت و مسولیت یادگیری خود را برعهده می گیرد.
- منحصر بفرد بودن یادگیری الکترونیکی: فراگیران بتوانند فعالیت‌های خود را با توجه به هدف مشخص تعیین نمایند. که باعث افزایش یادگیری می شود.

- اطلاعات عصری است که همواره با بشر همراه بوده است، ولی به دلیل محدود بودن نیازهای بشر چندان مورد توجه قرار نداشت. با برقراری ارتباط میان جوامع و پدید آمدن نیازهای مختلف و ابداعات گوناگون، اطلاعات نیز اهمیت پیدا کرد و بشر وارد دوره ای شد که آنرا عصر اطلاعات نامید.

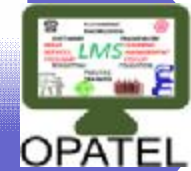
- علت اطلاق اصطلاح "عصر اطلاعات" به دوره حاضر به دلیل گستردگی میزان اطلاعات و سرعت تبادل آنها از طریق محملهای اطلاعاتی مختلف میباشد. در این دوره، بشر بیش از پیش خود را نیازمند به داشتن اطلاعات و برقراری ارتباط با جوامع دیگر برای کسب اطلاعات میداند. این حجم گسترده اطلاعات و چگونگی تبادل آن، جامعه امروز را در آستانه ورود به فرهنگی قرارداده است که در آن یادگیری مادام العمر از محورهای اصلی توسعه پایدار می باشد.

● به طور کلی هر فرد در هر لحظه از زمان دارای ساختی ذهنی خاصی است که دانش او را تشکیل می دهد. این دانش به تدریج و در طول زمان از طریق تعامل با محیط اطراف به دست آمده است و چون افراد پیوسته از محیط پیرامون خود، آگاهانه یا ناآگاهانه، اطلاعات کسب میکنند این دانش در حال افزایش و گسترش می باشد. هرچه که برای فرد چیز تازه ای داشته باشد دانش خواهد بود. چنین دانشی را به دودسته می توان تقسیم کرد:

● دانشی که خودش را می شناسیم.

● دانشی که میدانیم در کجا میتوانیم اطلاعاتی راجع به آن پیدا کنیم.

● در دنیای امروز، مورد دوم اهمیت فراوانی پیدا کرده است (بیاموزیم که چگونه بیاموزیم بیانگر این مطلب است). کسب دانش می تواند به طرق مختلفی صورت بگیرد. اما به طور کلی از دو طریق می توان به کسب دانش پرداخت؛ به صورت رسمی و محدود در یک مکان و زمان خاص و برنامه ای منظم یا اینکه غیر رسمی، بدون اینکه نیاز باشد در مکان و زمان خاصی افراد گرد هم جمع شوند و دانش مورد نیاز خود را به دست آورند. این نوع کسب دانش، همان یادگیری مادام العمر می باشد. چنین آموزشهایی می تواند به شهروندان اجازه تحصیل مهارت های صحیح فردی مدیریت انگیزه ها و توانایی جستجو و یکپارچه سازی اطلاعات برای حل مسائل را بدهد.

نکات طراحی محتویات الکترونیکی:

1. ارائه مجموعه عناوین آموزشی تعریف شده‌ای است که هر یک از آنها در قالب صفحات وب سازماندهی شده که اجزای آموزشی، با فرمت‌های گوناگون و با چیدمانی مبتنی بر اصول انتقال مفاهیم، در آن آرایش یافته اند.
2. نکته مهم در این خصوص دستیابی به منظومه‌ای از مفاهیم مناسب و ایجاد ارتباط معنادار میان آنهاست، تا فراگیر ضمن طی مسیر تعیین شده، به توانمندی برسازد ساختار مفهومی، مطابق اهداف آموزشی تبیین شده، نائل گردد .
3. در طراحی مضمون و زمینه های تجربه آموزشی موثر، استفاده از مطالعات موردی (Case Study) و بسط آن جایگاه ویژه ای پیدا کرده است.

مزایای محتویات الکترونیکی

1. ایجاد یکباره محتوی و قابلیت ویرایش مستمرشان می باشد.
2. دستیابی به منظومه‌ای از مفاهیم مناسب و ایجاد ارتباط معنادار میان آنهاست، تا فراگیر ضمن طی مسیر تعیین شده، به توانمندی برسازد ساختار مفهومی، مطابق اهداف آموزشی تبیین شده، نائل گردد .

● متون در یادگیری گذشته و حال: متون کاغذی به محتویات الکترونیکی و دیجیتال که آن قابلیتها مرهون تسهیلات و امکاناتی بودند که فناوریهای اطلاعات و ارتباطات، در اختیار طراحان سیستمهای آموزشی قرار می دادند .
معایب متون کاغذی:

۱- متون کاغذی در مقایسه با روشهای سازماندهی و بازنمایی مبتنی بر کامپیوتر، از سرعت پایین در انتقال و انتشار مطالب برخوردار هستند.

۲- وقتی که متنی بر روی کاغذ نقش می بندد، به راحتی قابل ذخیره کردن، ویرایش و تجدید نظر نمی باشد.

محتویات الکترونیکی یا محتویات دیجیتالی: ساختار و نحوه سازماندهی متفاوتی نسبت به متون سنتی دارا می باشند که هم طراحان فضاهای آموزشی را قادر به توسعه انواع محتویات، متناسبِ ترجیحاتِ مختلف و سبکِ یادگیری فراگیران می کند و هم به فراگیران، امکان انتخاب مسیرهای مختلف یادگیری را می دهد .

- نحوه ارائه مطالب در گذشته و حال: مهمترین جزء آموزشی در آموزش سنتی و آموزش الکترونیکی مستندات هستند که در آموزش سنتی به شیوه کتاب و نوشتجات خطی و در آموزش نوین بصورت hypermedia و hypertext می‌باشند.
- مزایای سیستمهای hypermedia و hypertext: مشارکت فعال فراگیران یکی از فایده‌های عمده این سیستمها می‌باشد. در این محیطهای آموزشی، hypermedia و hypertext، به عنوان ابزارهای سازماندهی موثر و ارزشمندی برای حمایت از آموزش و یادگیری محسوب می‌گردند که به کاربران اجازه می‌دهند اطلاعات را به روشهای مختلف به دلخواه خود نمایش دهند.

سیستم های مدیریت یادگیری (LMS)

- به طور کلی سیستمهای مدیریت یادگیری یا **LMS: Learning Management Systems** ، شامل زیرسیستمهایی هستند که در راستای برنامه ریزی، ارائه و مدیریت رخدادهای آموزشی طراحی می شوند و تمرکز اصلی آنها بر مدیریت فراگیران ، پیگیری پیشرفت و توانایی آنها در مجموعه فعالیتهای آموزشی است.
- طراحی این مجموعه و بالطبع عملکرد هر یک از زیر سیستمها، بر اساس طرح آموزشی (**Instruction Plan**) است که از سوی ارائه دهندگان خدمات آموزشی برای برآورده کردن نیاز مخاطبین طراحی و سازماندهی می شود.

برخی امکانات کلی LMS عبارتند از :

مدیریت منابع آموزشی

مدیریت اطلاعات و گزارشات، بر اساس نقشهای تعریف شده در سیستم

مدیریت روالهای ارزشیابی عملکرد هر یک از انواع کاربران

الف) مدارس هوشمند: ب) دانشگاه مجازی ج) موسسات آزاد الکترونیکی د) نظام آموزشی الکترونیکی سازمانی

الف) مدارس هوشمند: در این رویکرد نقش معلم به عنوان راهنما و نه انتقال دهنده دانش، نقش دانش آموز به عنوان عضو فعال، خلاق، نقاد و مشارکت جو، به جای عضوی منفعل و مصرف کننده دانش و نظام ارزشیابی، به صورت فرآیند محور نه نتیجه محور، تغییر خواهد نمود.

● هدف نهایی مدارس هوشمند: تربیت نیروی کاری مجهز به مهارت‌های رایانه ای و سواد اطلاعاتی است که بتوانند نیازهای زندگی در دنیای اطلاعاتی جدید را برآورده کنند. رویکرد مدارس هوشمند رویکردی جامع و تلفیقی است .

● جامع بودن مدارس هوشمند: از آن جهت مدرسه هوشمند " جامع " است که به منظور برآوردن نیازهای دانش آموزان با روشهای یادگیری متفاوت و استفاده از ابزارهای چندرسانه ای (بصری، کلامی، شنیداری و عملی) تلاش خواهد شد تا زمینه رشد همه جانبه استعدادهای دانش آموزان را تدارک ببیند

- همکاری و رقابت، مدارس هوشمند محیط همکاری و رقابت هستند و مواد آموزشی و تمرینات جهت بسط این مهارتها در دانش آموزان طراحی شده اند.
- مشارکت فعال و کنجکاوی، مدارس هوشمند شامل اجزای درهم تنیده ای است که به منظور انگیزش حس کنجکاوی دانش آموزان و مشارکت فعال آنها طراحی شده اند تا با هماهنگ نمودن تلاش دانش آموزان، معلمان و مدیران در محیطی جامع و تلفیقی، نسبت به برآورده نمودن تمامی نیازهای آموزشی افراد اقدام نمایند.
- یک برنامه آموزشی گسترده که تواناییها و نیازهای متفاوت همه دانش آموزان را در برمی گیرد.
- فضای آموزشی مناسب و سودمند برای یادگیری
- مشارکت و حمایت سطح بالای والدین و جامعه
- به جای آموزش انفرادی، دانش آموزان به طور فیزیکی یا مجازی در تیمها فعالیت می کنند. معلمان نیز به عنوان تسهیل کنندگان فرایند آموزشی فعالیت کرده و دانش آموزان را در راستای کسب دانش هدایت میکنند.
- هر کس دارای فرصتی عادلانه جهت آموزش، متناسب با توانایی و سرعت خویش می باشد.

- دانش آموزان پس از اتمام دوره تحصیلی در مدارس هوشمند واجد توانمندیهای زیر می شوند
- - خلاق و نوآور در فرایند تفکر
- - ماهر در ارتباط با تکنولوژیهای نوین
- - قادر به دستیابی و مدیریت اطلاعات

ب) دانشگاه مجازی

- کمبودهای ذاتی آموزش عالی که ناشی از اتکای بیش از حد به سخنرانی و جذب اطلاعات در نظام فعلی است، توجه دانشگاه را معطوف یادگیری الکترونیکی کرده است.
- سخنرانی (آموزش سنتی دانشگاهی) اساساً برای بهره مند شدن از اطلاعات است؛ نه برای تشویق به تفکر انتقادی یا حتی فهم ایده ها. مساله اصلی در آموزش دانشگاهی دسترسی به اطلاعات نیست. در حال حاضر دسترسی دانشجویان به اطلاعات بیشتر از حدی است که قادر به مدیریت آن باشند. آنچه مورد نیاز دانشجویان است و یادگیری الکترونیکی آن را ارائه می کند، شیوه های بهتر برای پردازش، دریافت معنی و خلق مجدد اطلاعات است. شیوه های انفعالی کنونی آموزش عالی برای انتقال اطلاعات، با توانایی های تعامل و سازاگرایانه یادگیری الکترونیکی در تضاد هستند.

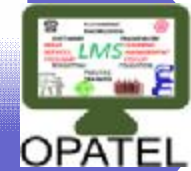
- پرسش مکتوبی (الکترونیکی) بهتر از پرسشهای شفایی (سخنرانی): آنچه مورد نیاز دانشجویان است و یادگیری الکترونیکی آن را ارائه می کند، شیوه های بهتر برای پردازش، دریافت معنی و خلق مجدد اطلاعات است. پرسش های شناختی مکتوبی در سطح بالاتر مطرح نمایند.
- از طرف دیگر، اجتماع غیر همزمان در محیط های آموزش الکترونیکی دانشگاهی، ذاتاً شرایط تفکر (برسازی) و گفتگو (مشارکت) را فراهم می کنند. آنچه بسیار ارزشمند است این است که دانشجویان دریابند که علیرغم این که در ابتدا، محتوا، موضوعات و مساله ها و نیز تا حد زیادی راهنمایی، برای آنها فراهم است، اما در ادامه راه ضمن طی دوره درسی، از آنها انتظار می رود که به استقلال شناختی و مسولیت بیشتر دست یابند.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

نیاز دانشگاه به استفاده از آموزش الکترونیکی

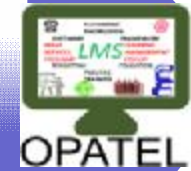

Online Platform for Academic TEaching and Learning in Iraq and Iran (OPATEL)

به طور خلاصه ضرورت بهره گیری از امکانات آموزش الکترونیکی برای برپایی دانشگاههای مجازی را به دو دسته می توان تقسیم کرد:

- اول به عنوان راهکاری برای فائق آمدن بر برخی محدودیتهایی که در تامین نیروی متخصص و فضای آموزشی وجود دارد؛

- دوم مزایایی که در خصوص ماهیت یادگیری الکترونیکی قابل برشمردن هستند .

ج) موسسات آزاد الکترونیکی

● در حال حاضر موسسات آموزشی و آموزشگاههای کشور، فاقد راهبرد خاصی برای توسعه رویکرد آموزش الکترونیکی در بخش خدمات رسانی آموزشی خود می باشند. بر این اساس تمامی موسسات آموزشی، اعم از موسساتی که به برگزاری دوره های آموزشی کمک درسی برای محصلین می پردازند و چه آموزشگاههایی که برای شهروندان علاقمند به یادگیری بیشتر، اقدام به برگزاری کلاسهای آموزشی مختلف می کنند، می توانند با استفاده صحیح از این ابزار طیف مخاطبین خود را گسترش داده و بسیاری از محدودیت های فیزیکی و غیر فیزیکی خود مانند کمبود استاد خبره را از پیش رو برداشته و خدمات پشتیبانی آموزشی خود را به طور مستمر در اختیار تمامی مخاطبین دور و نزدیک قرار دهند.

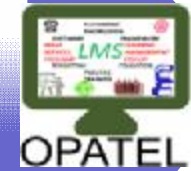
د) نظام آموزشی الکترونیکی سازمانی

- سازمانهایی موفقتر هستند که به طور مستمر دانش تولید می کنند و آنرا ضمن **بکارگیری در محصولات و خدمات**، در سرتاسر **سازمان اشاعه** می دهند. در همین راستا، تعالی سازمانی را می توان رشد و ارتقای سطح چنین سازمانهایی، در تمامی ابعاد مختلف آنها دانست، به گونه ای که با کسب رضایتمندی کلیه ذینفعان و ایجاد تعادل بین آنها، احتمال موفقیت سازمان را در بلند مدت افزایش می دهند.
- استقرار نظام آموزش الکترونیکی در سازمانها در واقع رویکرد استراتژیک برای تلفیق رواج روحیه یادگیری مستمر و تلفیق کار و آموزش میباشد.

مزایای آموزش مستمر سازمانی:

- تسهیل در راه نیل به اهداف سازمانی
- بهبود کیفی و کمی خدمات ارائه شده توسط سازمان
- ایجاد هماهنگی در نحوه انجام کارها در سازمان
- تقویت روحیه پرسنل و ایجاد ثبات در سازمان
- کاهش نظارتهای مستقیم و غیر مستقیم
- جلوگیری از تداخل وظایف و مسولیتها در سازمان
- شکوفا شدن استعدادهای نهفته کارکنان
- ایجاد حس انعطاف پذیری لازم در کارکنان
- ایجاد زمینه رشد و موفقیت در امور شغلی
- ایجاد زمینه موفقیت در امور اجتماعی و فردی

- به طور کلی ازدو طریق میتوان به کسب دانش پرداخت،
  - ۱- به صورت رسمی و محدود در یک مکان و زمان خاص و برنامه ای منظم
  - ۲- به صورت غیررسمی، بدون اینکه نیاز باشد در مکان و زمان خاصی افراد گرد هم جمع شوند و دانش مورد نیاز خود را به دست آورند. این نوع کسب دانش، یادگیری مادام العمر هم نامیده شده است.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Online Platform for Academic TEaching and Learning in Iraq and Iran (OPATEL)

با تشکر از توجه شما
Thanks for Your Attention

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Online Platform for Academic TEaching and Learning in Iraq and Iran (OPATEL)

● منابع:

آموزش الکترونیکی، بهرامی زاده، روحانی، بذرگری